

امپراتوری اندیشه

تاریخ ایران

مایکل آکسورتی

ترجمہ شہربانو صاری

سرشناسه: اکسورثی، مایکل
 عنوان و نام پدیدآور: امپراتوری اندیشه: تاریخ ایران/مایکل آکسورثی، ترجمه شهریانو
 صابر.
 مشخصات نشر: تهران: نقشونما، ۱۳۹۴.
 مشخصات ظاهری: ۳۵۰ ص.
 شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۲۷۸-۱۰۷-۶
 وضعیت فهرست نویسی: فیا
 یادداشت: عنوان اصلی: Empire of the mind: a history of Iran.c.2007.
 موضوع: ایران - تاریخ
 شناسه افزوده: صابر، شهریانو، ۱۳۴۳. مترجم
 رده بندی کنگره: ۱۳۹۴ الف ۷/الف ۱۰۹/ DSR
 رده بندی دیویی: ۹۵۵
 شماره کتاب شناسی ملی: ۳۹۲۷۳۰

mikhnam.com

این کتاب ترجمه‌ای است از:

Empire of the Mind

A History of Iran

(Chapters 1-7)

Michael Axworthy

Basic Books, 2010

انتشارات ققنوس

تهران، خیابان انقلاب، خیابان شهدای زاندارم‌ری،

شماره ۱۱۱، تلفن ۸۶۲۰۰۸۶۲۰

ویرایش، آماده‌سازی و امور فنی:

تحریریه انتشارات ققنوس

امپراتوری آندیشه

تاریخ ایران

مابلل آکسورثی

ترجمه شهرینو صارمی

چاپ سوم

۷۷۰ نسخه

۱۴۰۰

چاپ شمشاد

حق چاپ محفوظ است

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۲۷۸-۲۰۷-۶

ISBN: 978-600-278-207-6

www.qoqnoos.ir

Printed in Iran

۶۲۰۰۰ تومان

فهرست

۱۶	پیشگفتار.....
۱۷	فصل اول: ریشه‌ها: زرتشت، هخامنشیان، یونانیان.....
۲۰	مادها و پارس‌ها.....
۲۱	پیامبر خندان.....
۲۸	کوروش و هخامنشیان.....
۳۵	انقلاب دینی.....
۳۹	بنای دوبارهٔ امپراتوری.....
۴۳	امپراتوری و یونانی‌ها.....
۴۷	مقدونیه؛ ثمرهٔ عجیب.....
۵۳	فصل دوم: بیداری ایرانیان: اشکانیان و ساسانیان.....
۵۴	سوارکاران جنگجو.....
۵۶	هماورد بزرگ روم در شرف.....
۶۴	سول اینویکتوس.....
۶۷	بازخیز پارس.....
۷۲	پیامبر اسرارآمیز.....
۷۹	شروع دوبارهٔ جنگ.....
۸۳	کشمکش، انقلاب و عشق آزاد.....

۹۰	آنوشیروان
۹۲	خسرو پرویز
	فصل سوم: اسلام و گسترش آن: عرب‌ها، ترک‌ها و مغول‌ها - چیرگی
۹۷	دوباره ایرانیان بر علوم اسلامی، تصوف و شعر
۹۸	فتوحات اعراب
۱۰۳	امویان و عباسیان
۱۱۴	مست عشق: شاعران و صوفیان، ترک‌ها و مغول‌ها
۱۳۵	اوج: مولوی، عراقی، سعدی، و حافظ
۱۲۵	تیمور
	فصل چهارم: تشیع و صفویه
۱۵۱	ریشه‌های تشیع
۱۵۹	صفویان
۱۶۵	شاه عباس کبیر
	فصل پنجم: سقوط صفویان، نادرشاه، فترت قرن هجدهم و آغاز
۱۷۹	حکومت قاجارها
۱۸۳	شورش افغان‌ها
۱۸۶	غلام تهماسب
۱۹۱	نادرشاه
۲۰۳	روزگار شوم
۲۰۷	جنگ دوره
۲۱۱	تغییر دینی: بلدر انقلاب
۲۱۶	فتحعلی‌شاه
۲۱۸	مواجهه با غرب: دیپلماسی و جنگ

فصل ششم: بحران در پادشاهی قاجار، انقلاب مشروطیت، و به	
قدرت رسیدن خاندان پهلوی	۲۲۷
جنبش بابی، ناصرالدین شاه و امیرکبیر	۲۳۰
خواهران زشت: روسیه، بریتانیا، و امتیازات انحصاری	۲۳۳
سیدجمال‌الدین اسدآبادی	۲۳۹
پیش به سوی انقلاب	۲۴۱
مشروطه	۲۴۵
شاهزاده افسونگر	۲۵۳
ایران، نفت، کشتی‌های جنگی، و جنگ جهانی اول	۲۵۵
عدم توافق انگلیس و ایران، و برآمدن رضاخان	۲۶۰
فصل هفتم: سلسله پهلوی و انقلاب اسلامی	۲۶۷
مرد عمل	۲۶۸
نقاب‌های تازه، خواهران زشت قدیمی	۲۷۵
مصدق	۲۸۴
حکومت محمدرضاشاه و انقلاب سلب	۲۹۰
[آیت‌الله] خمینی [ره]	۲۹۵
جهش قیمت نفت و توسعه	۲۹۸
انقلاب	۳۱۰
سخن آخر	۳۱۵
یادداشت‌ها	۳۱۷
نمایه	۳۳۳

هر کس که بداند و بداند که بداند
اسب خرد از گنبد گردون بجهاند
هر کس که نداند و بداند که نداند
لنگان خرق خویش به منزل برساند
هر کس که نداند و نداند که نداند
در جهل مرکب ابدالدهر بماند

منسوب به

خواجه نصیرالدین طوسی

پیشگفتار

انعطاف چشمگیر اندیشه ایران

تاریخ ایران آکنده از خشونت و حادثه است؛ تاخت و تازها، فتنان، جنگ‌ها و انقلاب‌ها. چرا که ایران تاریخی طولانی‌تر از بیشتر کشورها دارد و از بسیاری بزرگ‌تر است، چیزی بیش از یک اتفاق ساده. اما تاریخ ایران بیش از این‌هاست. دین‌ها، عوامل مؤثر، جنبش‌های روشنفکری و اندیشه‌ها بسیاری چیزها را در ایران و همچنین خارج از ایران و گوشه و کنار دنیا تغییر داده است. امروز ایران باز خواهان توجه است و موقعیت جدید سؤال‌هایی مطرح می‌سازد: آیا ایران قدرتی می‌تواند باشد یا قربانی؟ آیا ایران از دیرباز توسعه‌طلب بوده است یا منفعل و دفاعی؟ آیا تشیع ایران اهل سکوت و رضاست یا خشونت و انقلاب؟ تنها تاریخ می‌تواند به این سؤال‌ها پاسخ گوید. ایران یکی از کهن‌ترین تمدن‌های دنیاست؛ از همان آغاز از متفکرترین و پیچیده‌ترین تمدن‌های دنیا بوده است. جنبه‌هایی در تمدن ایران وجود دارد که به نحوی از انحاء تقریباً زندگی هر انسانی را روی کره خاکی تحت الشعاع قرار داده است. اما چگونگی این اتفاق و اهمیت کامل این تأثیرات غالباً ناشناخته و فراموش شده است.